

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра філософії
(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Голова Вченої ради інституту/факультету

Кіпенський А.В.

«18» травня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕТНОФІЛОСОФІЯ ТА КУЛЬТУРНІ СТЕРЕОТИПИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти третій (доктор філософії)

галузь знань 03 – гуманітарні науки

спеціальність 033 - філософія

освітньо-наукова програма філософія

вид дисципліни професійна підготовка
(загальна підготовка / професійна підготовка)

форма навчання очно / заочна
(очно/заочна)

Харків – 2021 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни

Етнофілософія та культурні стереотипи

Розробники:

Проф. кафедри філософії

(підпис)

Годзь Н.Б.

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри

філософії

Протокол від «18» травня 2021 року, № 12

Завідувач кафедри

(підпис)

Тарарова Я.В.

Завідувач аспірантури

(підпис)

Штефан В.В.

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис голови Вченої ради інституту/факультету

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни:

Метою слугує задача формування поглиблених теоретичних знань у сфері міжпредметних зв'язків поміж філософією, етнологією, культурологією та філософією мови, етнопедагогікою. Відповідно у слухачів формується новий рівень розуміння можливостей та задач філософії з метою закріплення їх здатності до критичного мислення на ґрунті розуміння розвитку історії етнічної філософії; використовувати свій інтелектуальний потенціал для аналізу та оцінки різноманітних підходів до фактів, їхнього аналізу, критики. Матеріал курсу формує новий рівень світогляду та допомагає конструювати нові наукові пошуки, відштовхуючись від концептуальних позицій у сучасній філософській парадигми та таких мега дисциплінах як Етно- філософія, етнологія, етнічна філософія та педагогіка, досліджувати широкий вплив феномену культурних стереотипів на повсякденне життя людей на планеті.

Компетентності:

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей

СК3. Здатність застосовувати методи філософського і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій

Результати навчання:

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.

РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію,

критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Онтологічні та гносеологічні концепції у сучасній філософії	
Філософсько-антропологічний дискурс сучасності	
Теорії раціоналізму: науково-філософські та педагогічні методології	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання аспірантів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	120/4	40	80	30		10	40			+

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає 33,3%:

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ЛЗ, СР)	Кількість годин	<p style="text-align: center;">Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.</p>	<p style="text-align: center;">Рекомендована література (базова, допоміжна)</p>
1	Л	2	<p>Т.1. Етнос і соціум. Діалектика взаємодії між етнічним та соціальним</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура та походження понять «Етнос» та «Соціум». 2. Теоретико методологічні основи дослідження кола питань, пов'язаних з питаннями адаптації суспільств до природного середовища. 3. Філософський аспект взаємодії суспільства та природи з точки зору етноспецифічної ознаки: етноландшафт, етнічна пам'ять природного, тощо. 4. Етнос та природно-антропогенні ризики у структурі соціального простору сучасного глобального суспільства 5. Філософський аналіз культурних моделей адаптації до природно антропогенних ризиків у рамках інституційного аналізу. 6. Соціокультурні підстави до аналізу етнічних спільнот. 7. Питання розгляду феномену культурного стереотипу та екологічної свідомості (історична ретроспектива). 	/1, 2, 3, 4, 28, 45, 76, 77./
2	Л	2	<p>Т.2. Поняття та еволюція національного. Культурні стереотипи.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз поняття «Нація» та еволюціонування поняття у дослідженнях філософів та політологів, культурологів, тощо. 2. Етнічні відмінності та національний менталітет, загальний огляд поняття культурні стереотипи. 3. Предмет, методологія та коло питань, пов'язаних проблемами сучасної етнопсихології та етнопедагогіки в контексті філософських досліджень. 4. Філософський контекст понять «Батьківщина», «Мала батьківщина», «Вітчизна», питання боротьби за націю. 5. Відповідність території та нації. 6. Генезис нації, генезис етносу та етнічного. 7. Дискретність етнічної історії Діалектика взаємовідносин між етнічним та соціальним в національному. 	/3, 4, 5, 6, 28, 34, 37, 40, 67./

3	Л	1	<p>Т.3. Витоки національного права та державності з позиції філософії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «національне право» з точки зору механізму дії культурних стереотипів. 2. Духовна пам'ять народу. 3. Етнолінгвістична специфіка етносу та законотворчість. 4. Етнічна цілісність та етнографічна група. 5. Культурософія та законотворчість. 6. Національний характер. 7. Національні інтереси. 8. Національні та вселюдні цінності 9. Питання автономії та самоврядування. Специфіка відповідних культурних стереотипів. 10. Державницька ідея та державні інтереси. 11. Українське самостійництво як феномен. 12. Взаємовідносини нації та держави. 13. Демографічна політика. <p>Державний кордон. 14. Етнодержавознавство. 15. Ідеологія етнічності. 16. Етнічні біженці. 17. Політизація етнічності та політична етноконфліктологія.</p>	/3, 4, 7, 8, 9, 15, 17, 19, 28, 31, 32, 76./
4	Л	1	<p>Т.4. Етнополітичний вимір державотворення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Питання безпеки у відносинах між державами. 2. Полі та моноетнічні держави та культурні стереотипи. 3. Політична етнологія. 4. Популізм. Негативна дія хибних стереотипів. Упередження. 5. Права нації та права людини. 6. Права національних меншин. 7. Право загальносоціальне. 8. Правова держава. 9. Правовий статус української нації. 10. Придбання та втрата етнічного коріння 	/3, 4, 8, 10, 11, 17, 28, 34, 35, 66, 69, 70./
5	С	2	<p>Т.1. Культурні стереотипи в контексті вивчення філософського аналізу розвитку понять нація та етнос.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етнос і соціум. Діалектика взаємодії між етнічним та соціальним 2. Дія культурних стереотипів в контексті національного права та державотворення. Філософський контекст. 3. Етнополітичний вимір державотворення та культурні стереотипи. 	/3, 4, 11, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 28, 32, 34, 45, 47, 51./
6	Л	1	<p>Т.5 Нація та етнос в контексті соціального та духовно-культурного феномену</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основі концепції генези та походження поняття «Нація» 2. Аналіз генезису та еволюції поняття «Етнос» з філософської точки зору в контексті національних культурних стереотипів 3. Загальна характеристика та структура поняття «стереотип» та «культурний стереотип». 	/3, 4, 10, 11, 21, 24, 25, 26, 28, 30, 31, 32, 44, 45, 56, 59, 70, 77./

7	Л	1	<p>Т.6. Феномен культурного стереотипу: загальні уявлення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування та дія культурного стереотипу. 2. Культурний стереотип як спосіб освоєння оточуючого середовища та соціально-культурної дійсності. 3. Гносеологічне та психологічне коріння механізму стереотипізації культурного та соціального, теоретичного та практичного досвіду. 4. Загальна структура стереотипів та їх функції. 5. Основні фактори формування та стійкості стереотипів. 	/3, 4, 9, 11, 16, 23, 24, 28, 34, 35, 36, 41, 42, 42, 51, 53, 60, 62, 76, 77./
8	Л	2	<p>Т.7. Структура культурних та етнічних стереотипів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Внутрішня структура та механізм дії та розповсюдження стереотипів. 2. Загальні властивості стереотипів: емоційність, стійкість, довготривалість, согласованість дії. 3. Соціально-культурна скерованість дії стереотипів та їх прив'язка до ідентичності. 4. Хибні стереотипи та упередження. Відмінності та специфіка. Негативний вплив на свідомість. 	/3, 4, 6, 7, 12, 28, 38, 39, 40, 44, 48, 50, 53, 62, 64, 66, 73, 74, 77./
9	Л	1	<p>Т.8. Загальні функції культурних стереотипів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Когнітивна функція. 2. Емоційна функція. 3. Соціально-обмежувальна функція. 4. Комунікативна функція. 	/3, 4, 28, 29, 30, 31, 32, 43, 44, 46. /
10	С	2	<p>Т.2. Феномен стереотипу в контексті міжкультурного спілкування.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна ознака та риси стереотипів. 2. Властивості та відповідні функції стереотипів у різних сферах життя індивідів та спільнот різного рівня. 3. Класифікація стереотипів. 4. Стереотип як важливий елемент стійкості та сталості національної культури. 5. Роль стереотипів у міжкультурних комунікаціях. 	/1, 2, 3, 4, 28, 50, 53, 57, 58./
11	Л	1	<p>Т.9. Типологія базових стереотипів та питання ідентичності.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етнічні стереотипи: ауто- та гетеростереотипи 2. Гендерні стереотипи. 3. Мовні стереотипи. 	/3, 4, 28, 41, 42, 43, 56, 57, 68, 69./
12	Л	1	<p>Т.10. Фольклор як форма репрезентації національної культури</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Народні казки як джерело національної ідентичності та менталітету. Базові стереотипи у казках та їх дія. 2. Народні пісні, приказки. 3. Епос та билини як зародок протонаціональної форми ідентичності. 4. Колискові та дитячий фольклор, ігри, тощо. 5. Етнопедагогіка як база культурних стереотипів (філософський контекст). 	/3, 4, 28, 37, 38, 39, 41, 42, 44, 45, 61, 62, 63, 64./

13	Л	1	<p>Т.11 Міжособистісний конфлікт як зіткнення різних культурних стереотипів, можливі сценарії дії.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природа, сутність та структурний компонент соціальних конфліктів. 2. Стереотипізація структурних елементів конфлікту з позиції культурних стереотипів. 3. Вплив стереотипів на самоідентичність та її трансформацію. 4. Питання феномену ідентичності у сучасній філософії. 	/3, 4, 28, 41, 43 45, 48. 50. 51. 52. 64. 67. 70. 73. 74, 75, 76./
14	Л	2	<p>Т.12. Національно-культурна специфіка стереотипу. Питання зв'язку та впливу мови та культурних стереотипів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мова та культурний простір. Визначення поняття національно-культурної специфіки. 2. Методи дослідження національно-культурної специфіки стереотипів (на прикладі асоціативного експерименту, тощо). 3. Порівняльний метод під час дослідження культурних стереотипів. 	/3, 4, 28, 42. 43. 44, 54, 56. 60. 61./
15	Л	1	<p>Т.13. Ідентичність та культурні стереотипи. Практичне значення досліджень.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етнічна ідентичність. 2. Гендерна ідентичність. 3. Вікова та соціально-рольова ідентичність. 4. Мовна ідентичність. 	/3, 4, 28, 29, 30. 36. 41, 46, 51, 53, 57./
16	С	2	<p>Т.3. Практичне значення досліджень національних стереотипів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моделювання національного стереотипу на прикладі текстів національних казок. 2. Моделювання національного стереотипу на прикладі народних пісень 3. Моделювання національного стереотипу на прикладі приказок. 4. Національний гумор та ідентичність. 	/3, 4, 28, 30, 31. 44. 45, 48, 50, 52, 54, 55./
17	Л	2	<p>Т.14. Філософсько-культурологічний аналіз стереотипів (Ч.1).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стереотипи образів «Ворог» / «Друг». 2. Стереотипи образів «Свій» / «Чужий». 3. Стереотипи образів «Гость» / «Гостювання». 4. Стереотипи образів «Простір» / «Час». 5. Стереотипи образів «Вік» / «Соціально-культурні ролі». 6. Стереотипи образів «Гарний» / «Не гарний». 7. Стереотипи образів «Бридкий». 8. Стереотипи образів «До весільно» / «Після весільної» поведінки. 9. Стереотипи сімейно-рольової групи 	/3, 4, 28, 31, 40, 43, 47. 56. 63, 76./

18	Л	2	<p>Т.15. Філософсько-культурологічний аналіз стереотипів (Ч.2).</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стереотипи образів «Бідність» / «Багатство». 2. Стереотипи образів «Сирітство» / «Вдівство». 3. Стереотипи образів «Правда» / «Кривда». 4. Стереотипи образів «Щастя» / «Нещастя». 5. Стереотипи образів «Доля» / «Недоля». 6. Стереотипи образів «Воля» / «Неволя». 	/3, 4, 28, 30, 31. 47, 48, 52. 55. 64, 65, 66. /
19	Л	1	<p>Т.16. Методологічні підстави досліджень міжкультурних комунікацій.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Моделі підняття різних форм міжкультурних комунікацій. 2. Дискурсивна практика та культурна ідентичність. 3. Специфіка міжкультурних комунікацій під час плінних подій. 4. Стереотипи «культурного обрію особистості» та конфлікти дискурсивного характеру. 	/3, 4, 28, 40, 44, 46./
20	С	2	<p>Т.4. Культурні стереотипи та фразеологічна картина світу. Мовні стереотипи та їх значення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Культурові концепти у мовних картинах світу 2. Фразеологічні картини світу, етноландшафт та мова, мовна картина світу. 3. Порівняльні методи при дослідженні відмінностей та подібностей у мовних картинах світу за допомогою аналізу та зіставлення відповідних культурних стереотипів у різних народів. 4. Лінгвістична культурологія як методологія вивчення та дослідження етнічних стереотипів. 5. Об'єкт, предмет та методи дослідження у лінгвокультурології. 6. Стереотип як предмет дослідження лінгвокультурології. 	/3, 4, 28, 50, 52, 53, 67, 73, 74. /
21	Л	2	<p>Т.17 Джерела опису національного характеру та лінгвокультурологічний аналіз національного характеру.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стереотип «Впевненості у собі». 2. Стереотип «Патріотизм». 3. Стереотип «Успішність» 4. Стереотип «Багатство» 5. Інші базові компоненти у національних характерах. 	/3, 4, 28, 29, 32, 35, 47, 48./
22	Л	2	<p>Т.18 Духовні витoki національної філософії та педагогіки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Феномен «національна філософія» та його практичне втілення. 2. Феномен «Національна педагогіка та її практичне втілення». 	/3, 4, 28,31, 33. 41. 42. 64, 67, 70, 75. /

23	Л	2	<p>Т.19. Поступ історії та стан культурних стереотипів.</p> <p>1. Зміни соціальної структури як фактор зміни гендерних стереотипів.</p> <p>2. Нові форми гендерних стереотипів у різних прошарках суспільств.</p> <p>3. Освіта як царина прояву динаміки змін та інновацій у суспільній свідомості та формуванні нових форм стереотипів.</p> <p>4. Журнальна періодика та культурні стереотипи.</p> <p>5. Художня література та культурні стереотипи.</p>	/3, 4, 8, 16, 19, 28, 36, 37, 40, 67./
24	Л	2	<p>Т.20. Аналіз сфери розвитку та зміни у базових формах культурних стереотипів на соціально-побутовому рівні</p> <p>1. Філософсько-культурологічні передумови до аналізу «любовних стереотипів» у літературі, кінематографі та інших формах мистецтва.</p> <p>2. Ретроспективний аналіз історичних змін теоретичних уявлень про кохання та дія культурних стереотипів.</p> <p>3. Культурні стереотипи кохання та любовних переживань у чоловіків та жінок у різних історичних часах та національних спільнотах.</p>	/3, 4, 28, 61, 62, 63, 64, 70, 75, 77./
25	С	2	<p>Т.5. Базові теоретичні основи досліджень етнокультурних стереотипів</p> <p>1. Міждисциплінарний статус поняття «стереотип».</p> <p>2. Дослідження стереотипів у науковій літературі, художній та ЗМІ</p> <p>3. Дія та протидія стереотипів та упереджень.</p>	/3, 4, 12, 13, 19, 23, 28, 34, 45, 46, 70, 73, 77. /
Разом		60		

Примітки

1. Номер семестру вказують, якщо дисципліна викладається у декількох семестрах.
2. У показнику «Разом (годин)» кількість годин буде відрізнятися від загальної кількості аудиторних годин на кількість годин, що відведена на вивчення тем та питань, які вивчаються аспірантом самостійно (п. 3 додатку 8).
3. У графі 5 вказується номер відповідно до Додатку 14.

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	10
2	Підготовка до практичних(лабораторних, семінарських) занять	10
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	20
4	Виконання індивідуального завдання:	40
	Разом	80

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Реферат

(вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1	Філософський аналіз понять «етнос» та «соціум».	Реферат потрібно виконати на 8 тижні навчання
2	Дослідження специфіки розвитку етнічного в працях українських науковців кінця XIX, початку XX сторіччя.	
3	Етнос та природно-антропогенні ризики у структурі соціального простору сучасного глобального суспільства	
4	Соціокультурні підстави до аналізу етнічних спільнот.	
5	Питання розгляду феномену культурного стереотипу та екологічної свідомості в контексті історичної ретроспективи.	
6	«Нація» та еволюціонування поняття у дослідженнях філософів та політологів, культурологів, тощо.	
6	Етнічні відмінності та національний менталітет.	
7	Генезис нації, генезис етносу та етнічного.	
7	Поняття «національне право» з точки зору механізму дії культурних стереотипів.	
8	Духовна пам'ять народу.	
9	Етнолінгвістична специфіка етносу та законотворчість.	
10	Розгляд поняття етнічна цілісність та етнографічна група в контексті механізму дії культурних стереотипів	
11	Національний характер та національні інтереси.	
12	Етнодержавознавство та ідеологія етнічності.	
13	Популізм. Негативна дія хибних стереотипів. Відмінності між хибними стереотипами та упередженнями.	
13	Питання придбання та втрати етнічного коріння	
14	Культурні стереотипи в контексті вивчення філософського аналізу розвитку понять нація та етнос.	
14	Дія культурних стереотипів в контексті національного права та державотворення. Філософський контекст.	
16	Етнополітичний вимір державотворення та культурні стереотипи.	
16	Загальна характеристика та структура поняття «стереотип» та «культурний стереотип».	
18	Формування та дія культурного стереотипу.	
18	Культурний стереотип як спосіб освоєння оточуючого середовища та соціально-культурної дійсності.	
19	Гносеологічне та психологічне коріння механізму стереотипізації культурного та соціального, теоретичного та практичного досвіду.	
20	Загальна структура стереотипів та їх функції. Основні фактори формування та стійкості стереотипів.	
21	Структура культурних та етнічних стереотипів.	
22	Загальні властивості стереотипів: емоційність, стійкість, довготривалість, согласованість дії.	
23	Соціально-культурна скерованість дії стереотипів та їх прив'язка до ідентичності.	
24	Загальні функції культурних стереотипів	

25	Феномен стереотипів в контексті міжкультурного спілкування. Стереотип як важливий елемент стійкості та сталості національної культури.	
26	Типологія базових стереотипів та питання ідентичності.	
27	Етнічні стереотипи: ауто- та гетеростереотипи. Гендерні стереотипи. Мовні стереотипи.	
28.	Фольклор як форма репрезентації національної культури	
	Етнопедагогіка як база культурних стереотипів (філософський контекст).	

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекція – інформативно-доказовий виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу.

Метод лекції передбачає ознайомлення аспірантів з її планом, що допомагає стежити за послідовністю викладу матеріалу. Важливо навчити аспірантів конспектувати зміст лекції, виділяючи в ній головне. Це розвиває пам'ять, сприйняття, волю, вміння слухати, увагу, культуру мови.

При проведенні лекційних занять *методи готових знань* (коли аспіранти пасивно сприймають подану викладачем інформацію, запам'ятовують, а в разі необхідності відтворюють її) поєднуються з *дослідницьким методом* (який передбачає активну самостійну роботу аспірантів при засвоєнні знань: аналіз явищ, формулювання проблеми, висунення і перевірка гіпотез, самостійне формулювання висновків).

На початковому етапі вивчення нової інформації на лекціях переважає *пояснювально-ілюстративний* (інформаційно-рецептивний) метод, при якому викладач організує сприймання та усвідомлення аспірантами інформації, а учні здійснюють сприймання, осмислення і запам'ятовування її.

На певному етапі, коли викладач відчуває готовність аспірантів до інших методів навчально-пізнавальної діяльності, використовуються більш прогресивні методи:

- *репродуктивний*: викладач дає завдання, у процесі виконання якого аспіранти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- *проблемного виконання*: викладач формулює проблему і вирішує її, аспіранти стежать за ходом творчого пошуку (аспірантам подається своєрідний еталон творчого мислення);
- *частково-пошуковий* (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють аспіранти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності аспірантів);
- *дослідницький*: викладач ставить перед аспірантами проблему, і аспіранти вирішують її самостійно, висувачи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації.

У викладанні лекційного матеріалу переважає *пояснювальний метод*, при якому викладач не тільки повідомляє певні факти, але й пояснює їх, домагаючись осмислення, засвоєння аспірантами.

При наявності наочного матеріалу за темою лекції (відеофільми, презентації, зразки виробів, лабораторні дослідницькі установки) використовується *інструктивно-практичний метод* викладання, при якому викладач інструктує учнів не тільки словесними, але й наочними або практичними способами, як виконувати певні практичні дії.

На відміну від лекційних занять, виконання індивідуального завдання потребує від аспіранта дещо інших навичок, тому для нього використовується *спонукальний метод навчання*, коли викладач ставить перед аспірантами проблемні питання і завдання, організовуючи їх самостійну діяльність. Аспіранти при цьому, у свою чергу, самостійно здобувають і засвоюють нові знання в основному без допомоги викладача.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль реалізується у формі опитування, проведення контрольної роботи, виконання індивідуального завдання.

Контроль складової робочої програми, яка освоюється під час самостійної роботи аспіранта, проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів, виступу на заняттях;

- з індивідуальних завдань – шляхом оцінювання реферату та виступу на аспірантській конференції за обраною темою.

Семестровий контроль проводиться у формі іспиту (з оцінкою за 100-бальною шкалою) в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою та у терміни, встановлені навчальним планом та графіком навчального процесу.

Семестровий контроль проводиться в усній формі за контрольними завданнями або шляхом тестування з використанням технічних засобів.

Результати поточного контролю (поточна успішність) можуть враховуватись як допоміжна інформація для виставлення підсумкової оцінки.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання поточної успішності аспіранта

Поточне тестування та самостійна робота				Сума
Тема 1		Тема 20	Індивідуальне завдання	100
4	*	4	20	

* з кожної теми лекції яких передбачено 20, аспірант отримує максимально 4 бали

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 ... 100	A	відмінно
82 ... 89	B	добре
74 ... 81	C	
64 ... 73	D	задовільно
60 ... 63	E	
35 ... 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 ... 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(надається перелік складових навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни та посилання на сайт, де вони розташовані)

- 1) навчальна програма,
- 2) робоча навчальна програма
- 3) плани семінарських занять
- 4) екзаменаційні питання
- 5) бібліотечний фонд університету і кафедри
- 6) електронні версії навчальної і наукової літератури

Складові навчально-методичного забезпечення
навчальної дисципліни розташовані на сайті:

<http://web.kpi.kharkov.ua/philosophy/materiali-dlya-pidgotovki-aspirantiv-usih-spetsialnostej-z-kursu-svitoglyadni-ta-sotsiokulturni-osnovi-naukovo-tehnicnoyi-diyalnosti/>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література	
1.	Лозко, Г.С. Етнологія України. Філософсько-теоретичний та етнорелігієзнавчий аспект / Галина Сергіївна Лозко . – 2-ге вид., стереотип . – Київ : АртЕк, 2004 . – 303 с. : іл. - Бібліогр.: с.296-299
2.	Байбурин А.К. Некоторые вопросы этнографического изучения поведения //Этнические стереотипы поведения/Под ред. А.К.Байбурина. - Л., Наука, 1985, 326 с., С. 7-21.
3.	Годзь Н.Б. Культурні стереотипи в українській народній казці : текст. дис. канд.. філос.. наук : 09.00.04 філософська антропологія, філософія культури / Н.Б. Годзь. - _Харків : Харківський Національний університет ім.. В.Н. Каразіна. - 2003. – 199 с.
4.	Годзь Н.Б. Культурні стереотипи в українській народній казці : автореф. дис. канд.. філос.. наук : 09.00.04 філософська антропологія, філософія культури / Н.Б. Годзь. - Харків : Харківський Національний університет ім.. В.Н. Каразіна. - 2004. – 19 с.
5.	: Годзь Н. Б. Вступ до екологічної футурології [Текст]: Монографія / Н. Б. Годзь. – Харків : Видавець Олександр Савчук, 2017. – 572 с.
6.	Гумилев, Лев Николаевич. Тысячелетие вокруг Каспия [Текст] / Лев Гумилев. - Москва : Айрис-пресс : Рольф, 2002. - 380 с. : ил., портр. - (Библиотека истории и культуры). - Библиогр. : с. 370-377. - Указ. : с. 353-369. - ISBN 5-7836-0508-5 (в пер.)
7.	Вежбицкая А. “Грусть” и “гнев” в русском языке: неуниверсальность так называемых “базовых” человеческих эмоций//Сопоставление культур через посредство лексики и прагматики/Пер. с англ. А.Д.Шмелева. - М., Языки славянской культуры, 2001. - 272 с. - (Язык. Семиотика. Культура. Малая серия), С.10 – 43.
8.	Вежбицкая А. Angst // Сопоставление культур через посредство лексики и прагматики/Пер.с англ. А.Д.Шмелева. - М., Языки Славянской культуры, 2001. - 272 с. - (Язык. Семиотика. Культура. Малая серия), С. 44-122.
9.	Хрящевська, Л.М. Етнологія України: теоретико-методологічні здобутки у контексті розвитку світової етнологічної думки : навчальний посібник для вузів / Л.М. Хрящевська . – Миколаїв : ВД "Гельветика", 2017 . – 219 с. - Бібліогр.: с.197-219
10.	Міжнародний конгрес українців (2; 1993; Львів). Історіографія українознавства. Етнологія. Культура: Доповіді і повідомлення / Міжнародна асоціація українців, Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України . – Львів : Б.В., 1994 . – 380 с.
11.	Народна творчість та етнологія / Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України, Міністерство культури та мистецтв України . – Київ : Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім.М.Т.Рильського, 1925
12.	Народна творчість та етнологія / Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України, Міністерство культури та мистецтв України . – Київ : Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім.М.Т.Рильського, 1925 Предыдущее заглавие : Народна творчість та етнографія . - Заснований у 1925 року. Назва: 1925–1932 - Етнографічний вісник, 1937–1939 - Український фольклор, 1939 –1941 - Народна творчість, 1957-2010 - Народна творчість та етнографія . –
13.	Виноградов В.В. Проблема авторства и теория стилей. - М., 1961, гос.изд. художественной литературы. - 616 с.
14.	Виноградов В.В. Сюжет и стиль. Сравнительно-историческое исследование. - М., изд. Акад. Наук СССР, 1963. - 192 с.
15.	Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса. Наукові записки Інституту політичних та етнонаціональних досліджень / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса, НАН України . – Київ : ППІЕНД, 1999
16.	Гетало Т.Е. Онтологія ментальності: філософсько-культурологічний аналіз. - Х.,Автореф. Дис. Канд. Философских наук спец. 09.00.04, 1999, С.19.

17.	Символічні коди народної культури (міфологія, фольклористика та етнологія) : бібліографічні матеріали з білоруської, російської та української міфології, фольклору та етнології / Уклад. Наталя Володимирівна Аксьонова, Юліана Юрьевна Полякова, інш. ; Бібліогр. ред. Світлана Борисівна Глибицька, Світлана Ростиславівна Марченко . – Харків : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2008 . – 333 с..
18.	Етнічна історія народів Європи [Текст] : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; [редкол. Патриляк І. К. (голова) та ін.]. - Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2000 - . Вип. 51. - 2017. - 151 с. : табл. - Бібліогр. наприкінці ст.
19.	Грушевський М. Галичина і Україна// “Ї” незалежний культурологічний часопис. - 2002, №23. - С. 182- 190.
20.	Гуревич А. Послесловие. Жак Ле Гофф и “новая историческая наука” во Франции//Жак Ле Гофф. Цивилизация средневекового Запада. - М., Прогресс, 1992. С. 355-373.
21.	Українська етнологія : навчальний посібник для вузів / Валентина Кирилівна Борисенко, Марина Віллівна Гримич, Олександр Петрович Гончаров, Володимир Залманович Горленко . – Київ : Либідь, 2007 . – 399 с.
22.	Давидюк В. Первинна міфологія українського фольклору. - Луцьк, Вежа, 1997, С.14 –96.
23.	Дашкевич Я.Р. Україна вчора і нині. - К., 1993, С.192 .
24.	Друль О. Асиміляційні та акультураційні процеси у Львові//”Ї” Незалежний культурологічний часопис. - 2002, №23. - С7 175-196.
25.	Друц Н., Гесслер А. Цыгане России и их фольклор//Сказки и песни, рожденные в дороге: Цыганский фольклор; Сост., запись, пер. с цыган., предисл. и коммент. Е.Друца, А.Гесслера. - М., Главн. ред. восточной литературы из-ва “Наука”, 1985, С7 5-49.
26.	Дунаєвська Л.Ф. Українська народна казка. – К., Вища школа, 1987. - С. 127.
27.	Еврейские народные сказки, предания, былички, рассказы, анекдоты, собранные Е.С.Райзе/Сост.и предисл.В.Дымшица. - Спб.: Симпозиум, 1999. - 496 с.
28.	Енциклопедія етнокультурознавства / Ю.І.Римаренко, В.Г.Чернець та ін., За ред. Ю.І.Римаренка. - К., Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2000. - 336 с.
29.	Бердута, Михайло Захарович. Українська етнологія: Слобожанщина : (рекомендована література для самостійної роботи студентів гуманітарних факультетів) / Михайло Захарович Бердута, Ганна Михайлівна Шпорт . – Харків : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2005. – 23 с.
30.	Єрмоленко С.С. Знакова структура мовної одиниці в комунікативно-епістемічній перспективі : автореф.дис ... д-ра філол.наук: 10.02.15 / С.С. Єрмоленко . – Київ : Б.в., 2007 . – 32 с.
31.	Єрмоленко, А.М.Комунікативна практична філософія : підручник / А.М.Єрмоленко . – Київ : Лібра, 1999 . – 487 с
32.	Кириченко, Юлія Тарасівна. Концепції українського етногенезу та націогенезу в етнологічній науці другої половини ХІХ - початку ХХІ ст. [Текст] : автореферат дис. . канд. іст. наук : 07.00.05 / Ю. Т. Кириченко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - Київ, 2017. - 20 с.
33.	Кісь О. Особливості ставлення до вдови (в українців у ХІХ- на поч. ХХ ст.)//”Ї” незалежний культурологічний часопис. - 2000. - число 17. - С. 109-119.
34.	Кісь О.Р. Жінка в українській селянській сім'ї другої половини ХІХ- поч. ХХ століття: Гендерні аспекти. Автореф. дис.канд.істор.наук: 07.00.05 – етнологія/Львів., 2002. - С.20.
35.	Корабльова Н.С. Багатомірність ролі реальної реальності: ролі і маски – лик та личини. – Х., вид. ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2000. – 287 с.
36.	Єрмоленко С.Я.Мова і українознавчий світогляд / С.Я.Єрмоленко . – Київ : НДПУ, 2007 . – 443 с.
37.	Красных В.В. Этнопсихолінгвістика и лингвокультурология: Курс лекций. М., ИТДГК , 2002. - С. 284.
38.	Кримський А.Ю. Твори: В 5 т/ред. І.К.Білодід. - К., 1975. - т. 3: Мовознавство. Фольклористика. - 512 с.
39.	Єрмоленко С.Я. Фольклор і літературна мова / С.Я. Єрмоленко, Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні АН УРСР . – Київ : Наукова думка, 1987 . – 245 с.
40.	Крип'якевич І. Побут//Історія української культури / За загальною ред. І.Крип'якевича. - 2-и вид. - К., Либідь, 1999. - С. 656, С. 5-184.

41.	Лотман Ю.М. Бытовое поведение и типология культуры в России XVIII в./акад.Зрапченко М.Б. Культурное наследие Древней Руси. Истоки становления традиции. - М., Наука, 1976. - С. .
42.	Луценко О. “Жіноче начало” в українській ментальності//Жіночі студії в Україні: жінки в історії та сьогодні: Монографія/За загальн.ред.Л.О.Смоляр. - Одеса: Астропринт, 1999, С. 440. - С. 10-19.
43.	Мала енциклопедія етнодержавознавства/НАН України. Інститут держави і права ім.В.М.Корецького; Ред.кол: Ю.І.Римаренко (відп.ред.) та ін; - К.: Довіра: Генеза, 1996: - 942 с.
44.	Маланчук-Рибак О. Українські жіночі студії: історіографія та історіософія. - Львів, 1999. - 53 с.
45.	Пропп В.Я. Исторические корни волшебной сказки. - Ленинград. Изд-во Ленинградского ун-та, 1986.
46.	Пропп В.Я. Русская сказка (Собрание трудов В.Я.Проппа). Научная редакция, комментарии Ю.С.Рассказова. - М., Лабиринт, 2000. - 416 с.
47.	Юрій, Михайло Федорович Етногенез українського народу : навчальний посібник / Михайло Федорович Юрій . – 3-ге вид., доп . – Київ : Кондор, 2008 . – 261 с. - Бібліогр. у підрядк. приміт. – На укр. яз. - ISBN 966-351-147-4 .
48.	Юрій, Михайло Федорович Етногенез українського народу : навчальний посібник / Михайло Федорович Юрій . – 3-ге вид., доп . – Київ : Кондор, 2008 . – 261 с. - Бібліогр. у підрядк. приміт. – На укр. яз. - ISBN 966-351-147-4
49.	Зіневич, Наталія Олексіївна Циганський етнос в Україні (історіографія та джерела) : автореф.дис ... канд.іст.наук: 07.00.06 / Наталія Олексіївна Зіневич . – Київ : Б.в., 2005 . – 18 с. – На укр. яз.
50.	Ємельянова, Юлія Павлівна Етнос як суб'єкт соціокультурної реальності (соціально-філософський аналіз) : автореф. дис... д-ра філос. наук: 09.00.03 / Юлія Павлівна Ємельянова . – Дніпропетровськ : Б.в., 2013 . – 32 с
51.	Чижевський, Дмитро Іванович Нариси з історії філософії на Україні / Дмитро Іванович Чижевський, Український Вільний університет . – 2-ге вид . – Мюнхен : Український Вільний Університет, 1983 . – 175 с. – (Монографії ; Ч. 34) . – На укр. я
52.	Халапсіс, Олексій Владиславович. Теорія культурно-історичних типів М. Я. Данилевського як об'єкт історико-філософського аналізу [Текст] : автореф. дис. . канд. філос. наук : 09.00.05 / О. В. Халапсіс ; Дніпропетр. нац. ун-т. - Дніпропетровськ, 2002. - 17 с.
53.	Шкода В. В. Вступ до правової філософії / В. В. Шкода. – Харків : Фоліо, 1997. – 223 с.
Допоміжна література	
54.	Юрій, Михайло Тодорович. Етногенез та менталітет українського народу [Текст] / М. Т. Юрій. - [2-ге вид., доповн.]. - Київ : Таксон, 1997. - 236 с. - Бібліогр. : с. 224-234 (141 назва). - ISBN 966-7128-09-1
55.	Манько М.О. Культурницький чинник формування української національної еліти в добу Центральної Ради 1917-1918 рр. / М. О. Манько. - С .247-252 // Наддніпрянська Україна : історичні процеси, події, постаті [Текст] : зб. наук. пр. / Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара, Каф. історії України ; [редкол. : С. І. Світленко (відп. ред.) та ін.]. - Дніпропетровськ : ДНУ, 2001 - .
56.	Стороженко І.С. Теорія етногенезу Лева Гумільова як методологічний інструмент для дослідження етнічної історії українського козацтва / І. С. Стороженко // Наддніпрянська Україна : історичні процеси, події, постаті [Текст] : зб. наук. пр. / Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара, Каф. історії України ; [редкол. : С. І. Світленко (відп. ред.) та ін.]. - Дніпропетровськ : ДНУ, 2001 - С .3-14
57.	Нечаева С.А. Роль культурных стереотипов в ситуации межличностного конфликта: дис. ... канд. культур. наук: 24.00.01. 2004. 159 с.
58.	Фролова О.Н. Национально-культурная специфика стереотипа: на материале немецкого языка: дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19. 2009, 191 с.
59.	Маевский Е. В. Графическая стилистика японского языка как проявление устойчивости культурных стереотипов: дис. ... д-ра культурол. наук: 24.00.02. 1999, 218 с.

60.	Русецкая Й.Я. Концептуалізацыя культурных стереотыпов «душа», «цело» «мир» во фразеалагічных адзінках рускага мовы (с прывлеченнем літоўскіх паралелеляў) // Вестнік ОГУ. Серыя «Новыя гуманітарныя даследаванні». 2012, № 1 (21) - С. 428 - 431.
61.	Истягина-Елисеева Е. А. Историко-культурные факторы формирования гендерных стереотыпов на рубеже XIX-XX вв.: На материале журнальной периодики: дис. ... канд. историч. наук 24.00.01. 2006. 193.
62.	Надолинская Л.Н. Стереотыпы любовных отношений в европейской культуре: Историческая трансформация: дис. ... канд. филос. наук 24.00.01. 2001. 147 с.
63.	Ставицька Л.О. Гендерні стереотыпы в сучасній мовній свідомості: за даними фсоціативного експерименту зі словами мати, батько / Л.О. Ставицька // Дивослово . – 2005 . – №6 . – С.45-50
64.	Ткачик О.В. Гендерні стереотыпы в англословном фольклорі : автореф. дис ... канд. філол. наук: 10.02.04 / О.В. Ткачик . – Київ : Б.в., 2008 . – 19 с.
65.	Сюта, Г.М. Цитатний тезаурус української поетичної мови ХХ століття / Г.М. Сюта, Інститут української мови НАН України, Національна академія наук України ; Наук.ред. Світлана Яківна Єрмоленко . – Київ : Видавництво "КММ", 2017 . – 380 с
66.	Дзюба Н.В. Гендерні стереотыпы населення України при прийнятті електоральних рішень : автореф. дис ... канд. соціол. наук: 22.00.04 / Н.В. Дзюба . – Запоріжжя, 2018 . – 20 с.
67.	Табачковський В. Г. Людина в цивілізації ХХІ століття: проблема свободи / В. Г. Табачковський, М. О. Булатов, Т. В. Лютий, Г. Іванович Шалашенко, Є. І. Андрос, Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України . – Київ : Наукова думка, 2005 . – 270 с. - Бібліогр. наприкінці розд.
68.	Ігумнова, Н. Я. Культурні стереотыпы у японських та українських анімалістичних казках / Н. Я. Ігумнова, М. В. Аудова // Філологічні науки [Текст] : зб. матеріалів підсумк. наук. конф. аспірантів та викладачів / Дніпров. нац. ун-т ім. О. Гончара, Ф-т укр. й інозем. філології та мистецтвознавства ; [упоряд. О. І. Панченко ; редкол. : І. С. Попова та ін.]. - Дніпро : Акцент ПП, 2017 - Ч. 2. - 2017. - 225 с. - ISBN 978-966-921-121-7 - С .73-76
69.	Шеремета, Вікторія Петрівна. Національно-культурні стереотыпы мовообразу жінки в українських народних піснях [Текст] : автореферат дис. . канд. філол. наук : 10.02.01 / В. П. Шеремета ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. - Київ, 2017. - 24 с.
70.	Голик, Р. "Самбірський феномен" і культурні стереотыпы: симбіоз діалектології, етнографії та історії на сторінках міжвоєнного "Літопису Бойківщини" / Р. Голик // Діалектологічні студії [Текст] : [зб. пр.] / Нац. акад. наук України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича ; [відп. ред. : П. Гриценко, Н. Хобзей]. - Львів : Ін-т українознавства, 2003 - . Вип. 4 : Школи, постаті, проблеми. - 2004. - 567 с. - Текст : укр., англ., пол. - Рез. : англ. - ISBN 966-02-3257-8 - С .104-133
71.	Жидкова О. О. Гендерная идентичность и гендерные стереотыпы: влияние и взаимосвязь / О. О. Жидкова, Т. В. Коробкина // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна [Текст] : [зб. наук. пр.]. - Харків : ХНУ, 1964 - № 1092 / [редкол. : Цехмістро І. З. (голов. ред.) та ін.]. - 2014. - 205 с. - (Теорія культури і філософія науки ; вип. 50). - Текст : укр., рос. - Бібліогр. наприкінці ст. - С .188-192
72.	Ревко Н. Зміна гендерних стереотыпів у телевізійній рекламі / Н. Ревко // Діалог : Медіа-студії [Текст] : зб. наук. пр. / Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Каф. журналістики ; відп. ред. Олександр Александров. - Одеса : Астропринт, 2004 - Вип. 15'2012. - 2012. - 469 с. - Текст : укр., рос. - Бібліогр. наприкінці ст. - (В опр.) : - С .447-450
73.	Вівчарик, Михайло Миколайович Україна: від етносу до нації [Текст] : [Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / М.М.Вівчарик. - К. : Вища школа, 2004. - 239 с. - Бібліогр.: с. 234-238 та в підрядк. прим. - ISBN 966-642-230-1 : 15.00 р.

74.	Балушок, Василь Григорович. Етногенез українців [Текст] / Василь Балушок ; Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського, Нац. акад. наук України. - К. : Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології, 2004. - 231 с. - Рец.: англ. - Бібліогр. наприкінці розд. - ISBN 966-02-3478-3
75.	Момрик, Анатолій Петрович. Формування концепцій етногенезу українського народу (історіографія проблеми) [Текст] : автореф. дис. . канд. іст. наук : 07.00.05. / А.П.Момрик ; Нац. акад. наук України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського. - К. : [б. и.], 2005. - 19 с.
76.	Жижко, Сергій Андрійович. Нація як спільнота [Текст] / Сергій Жижко. - К. : Дніпро, 2008. - 806 с. - Бібліогр. : с. 802-806. - ISBN 966-578-168-5 : 28.00 р.
77.	Семенюк, Святослав. Історія українського народу [Текст] : [дослідження] / Святослав Семенюк. - Львів : Апріорі, 2010. - 607 с. - Бібліогр. : с. 591-606. - ISBN 978-966-2154-14-6 (в опр.)

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

<http://nlu.org.ua> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого

<http://dnpp.gov.ua/ua/> Державна науково-педагогічна бібліотека України імені

В.О.Сухомлинського

<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr> Наукова бібліотека імені Михайла Максимовича

<http://lib.npu.edu.ua> Наукова бібліотека Національного педагогічного університету імені

М.П.Драгоманова

<http://www.library.ukma.edu.ua> Наукова бібліотека Національного університету «Кієво-

Могилянська академія»

<http://lounb.org.ua> Львівська обласна універсальна наукова бібліотека

<http://odnb.odessa.ua> Одеська національна наукова бібліотека

<https://www.libr.dp.ua> Дніпровська обласна універсальна наукова бібліотека імені

Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія

<https://www.nlb.by> Національная библиотека Беларуси

<http://csl.bas-net.by> Центральная научная библиотека имени Я. Коласа НАН Беларуси

<https://library.bsu.by> Фундаментальная библиотека Белорусского государственного

университета

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/> Електронна бібліотека філософії

<https://pidruchniki.com/filosofiya/> Філософська навчальна література online